

॥ सा विद्या या विमुक्तये ॥

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड

“ज्ञानतीर्थ” परिसर, विष्णुपुरी, नांदेड - ४३१६०६ (महाराष्ट्र)

SWAMI RAMANAND TEERTH MARATHWADA UNIVERSITY NANDED

“Dnyanteerth”, Vishnupuri, Nanded - 431606 Maharashtra State (INDIA)

Established on 17th September 1994 – Recognized by the UGC U/s 2(f) and 12(B), NAAC Re-accredited with 'A' Grade

ACADEMIC (1-BOARD OF STUDIES) SECTION

Phone: (02462) 229542

Website: www.srtmun.ac.in

E-mail: bos.srtmun@gmail.com

Fax : (02462) 229574

संलग्नित महाविद्यालयांतील मानवविज्ञान विद्याशाखेतील पदवी स्तरावरील तृतीय वर्षाचे CBCS Pattern नुसारचे अभ्यासक्रम शैक्षणिक वर्ष २०२१-२२ पासून लागू करण्याबाबत.

प रि प त्र क

या परिपत्रकान्वये सर्व संबंधितांना कळविण्यात येते की, मा. विद्याशाखेने दिनांक २२ मे २०२१ रोजीच्या बैठकीतील केलेल्या शिफारशीप्रमाणे व दिनांक १२ जून २०२१ रोजी संपन्न झालेल्या ५१ व्या मा. विद्या परिषद बैठकीतील विषय क्र. १५/५१-२०२१च्या ठरावानुसार प्रस्तुत विद्यापीठाच्या संलग्नित महाविद्यालयांतील मानवविज्ञान विद्याशाखेतील पदवी स्तरावरील तृतीय वर्षाचे खालील विषयांचे C.B.C.S. (Choice Based Credit System) Pattern नुसारचे अभ्यासक्रम शैक्षणिक वर्ष २०२१-२२ पासून लागू करण्यात येत आहेत.

01. B. A. -III Year- Marathi	02. B. A. - III Year- Hindi
03. B. A. - III Year- English	04. B. A. -III Year- Urdu
05. B. A. - III Year- Sanskrit	06. B. A. -III Year- Pali
07. B. A. - III Year- Kannada	08. B. A. - III Year- Economics
09. B. A. - III Year- Policial Science	10. B. A. - III Year- Sociology
11. B. A. - III Year- Philosophy	12. B. A. - III Year- Geography
13. B. A. -III Year – Psychology	14. B. A. - III Year History
15. B. A. -III Year- Public Administration	16. B. A. - III Year- Military Science
17. B. A. -III Year- Administrative Services	

सदरील परिपत्रक व अभ्यासक्रम प्रस्तुत विद्यापीठाच्या www.srtmun.ac.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध आहेत. तरी सदरील बाब ही सर्व संबंधितांच्या निदर्शनास आणून द्यावी, ही विनंती.

‘ज्ञानतीर्थ’ परिसर,
विष्णुपुरी, नांदेड - ४३१ ६०६.
जा.क्र.:शैक्षणिक-१/परिपत्रक बी.ए./पदवी-सीबीसीएस अभ्यासक्रम/
२०२१-२२/८७

दिनांक : २४.०७.२०२१.

प्रत माहिती व पुढील कार्यवाहीस्तव :

- १) मा. प्र. अधिष्ठाता, मानवविज्ञान विद्याशाखा, प्रस्तुत विद्यापीठ
- २) मा. संचालक, परीक्षा व मूल्यमापन मंडळ यांचे कार्यालय, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ३) प्राचार्य, सर्व संबंधित संलग्नित महाविद्यालये, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ४) साहाय्यक कुलसचिव, पदव्युत्तर विभाग, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ५) उपकुलसचिव, पात्रता विभाग, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ६) सिस्टम एक्सपर्ट, शैक्षणिक विभाग, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ७) अधीक्षक, परीक्षा विभाग मानवविज्ञान विद्याशाखा प्रस्तुत विद्यापीठ.

स्वाक्षरित
सहा.कुलसचिव
शैक्षणिक (१-अभ्यासमंडळ) विभाग

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड

विषय : मराठी

श्रेयांक (C.B.C.S.) पध्दतीनुसार

पदवी तृतीय वर्ष

सत्र – पाच व सहा करीता

मराठी विषयाचा

कौशल्य विकास (SEC), वैकल्पिक (Elective) व सामान्य (Generic) अभ्यासक्रम

(जून २०२१ पासून लागू)

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ नांदेड

विषय : मराठी

पदवी तृतीय वर्ष अभ्यासक्रम - श्रेयांक पध्दतीनुसार (C.B.C.S.) सत्र
पध्दतीनिहाय कौशल्य विकास (SEC), वैकल्पिक (Elective) व सामान्य (Generic) अभ्यासक्रम

जून २०२१ पासून लागू

१	२	३	४	५	६	७	८	९
सत्र	अभ्यासपत्रिका संकेतांक व क्रमांक	अभ्यास पत्रिकेचे नाव	आठवड्याच्या तासिका	एकूण तासिका	अंतर्गत मूल्यांकन गुण	सत्र गुण ESC	एकूण गुण	श्रेयांक
V	DSE-MAR-1 (Elective)	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास	४	५५	२५	५०	७५	३
	GE-MAR-1 (Generic)	साहित्यविचार	४	५५	२५	५०	७५	३
	कौशल्य विकास अभ्यासक्रम (SEC-III)	मराठी भाषिक कौशल्ये विकास	३	४५	२५	२५	५०	२
VI	DSE-MAR-2 (Elective)	मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास	४	५५	२५	५०	७५	३
	GE-MAR-2 (Generic)	भाषाविज्ञान आणि व्याकरण	४	५५	२५	५०	७५	३
	कौशल्य विकास अभ्यासक्रम (SEC-IV)	मराठी भाषिक कौशल्ये विकास	३	४५	२५	२५	५०	२

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड

बी.ए. तृतीय वर्ष श्रेयांक (CBCS) पद्धतीनुसार

विषय : मराठी (वैकल्पिक-Elective) अभ्यासक्रम

जून - २०२१ पासून लागू

सत्र - पाचवे

अभ्यासपत्रिकेचे शीर्षक - मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास

अभ्यासपत्रिका संकेतांक - DSE-MAR-1

उद्दिष्टे:

- १) मध्ययुगीन मराठी वाङ्मय निर्मितीच्या प्रेरणा समजून घेणे.
- २) मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचे स्वरूप, पंरपरा व इतिहास यांचा परिचय देणे.
- ३) मध्ययुगीन कालखंडातील वाङ्मयाच्या सामाजिक तथा सांस्कृतिक पार्श्वभूमीचा अभ्यास करणे.
- ४) मध्ययुगीन कालखंडातील विविध संप्रदायाच्या विचारधारा समजून देणे.
- ५) मध्ययुगीन कालखंडातील वाङ्मयाबद्दलची अभिरुची वाढविणे.

उपयोगिता

- १) मध्ययुगीन कालखंडातील महत्त्वपूर्ण भक्तिसंप्रदायांची ओळख .
- २) मध्ययुगीन कालखंडातील वाङ्मयातून प्रकट झालेल्या मानवी मूल्यांचे आकलन
- ३) मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयीन चळवळी व प्रेरणांचे आकलन.
- ४) मध्ययुगीन वाङ्मयाच्या निर्मितीवर आणि वाङ्मयाच्या स्वरूपाचे ज्ञान.
- ५) मध्ययुगीन कालखंडातील वाङ्मयीन रचना प्रकारांचा परिचय.

अभ्यासघटक :

प्रकरण १) मराठी वाङ्मयाचा आरंभकाळ

- अ) महाराष्ट्र नावाची उपपत्ति ब) मराठी भाषा उत्पत्तिकाल
१) शिलालेख २) ताम्रपट
क) आद्यकवी मुकुंदराज

प्रकरण २) महानुभाव संप्रदायाचे साहित्य

- अ) प्रेरणा व स्वरूप
ब) लीळाचरित्र क) सूत्रपाठ ड) दृष्टान्तपाठ इ) सातीग्रंथ

प्रकरण : ३ वारकरी संप्रदायाचे साहित्य

- अ) प्रेरणा व स्वरूप
ब) संत नामदेव - अभंगरचना
क) संत ज्ञानेश्वर - ज्ञानेश्वरी, अमृतानुभव, चांगदेवपासष्टी, अभंगरचना
ड) संत नामदेवकालीन संत- संत निवृत्तीनाथ, संत सोपानदेव, संत मुक्ताबाई, संत जनाबाई, संत चोखामेळा, संत कर्ममेळा, संत कान्होपात्रा, संत नरहरी सोनार, संत सेना न्हावी, संत गोरा कुंभार, संत सावता माळी.

प्रकरण ४ महात्मा बसवेश्वर

- अ) चरित्र ब) निवडक वचने

प्रकरण ५ संत एकनाथ

- अ) एकनाथी भागवत ब) रुक्मिणी स्वयंवर क) भावार्थ रामायण
ड) भारुडे व गौळणी.

अभ्यासपत्रिकेचे प्रारूप

अंतर्गत मूल्यमापन (CA)	२५	गुण
१) एक घटक चाचणी	१०	गुण
२) गृहपाठ (Home Assignment)	१०	गुण
३) चर्चासत्र (Seminar)	०५	गुण

विद्यापीठीय परीक्षा (ESE)	५०	गुण
दीर्घोत्तरी पर्यायी स्वरूपाचे तीन प्रश्न प्रत्येकी दहा गुण	३०	गुण
टीपा लिहा - चारपैकी दोन (प्रत्येकी ०५ गुण)	१०	गुण
एकूण	७५	गुण

प्रश्नपत्रिका प्रारूप

प्रश्न १ - दीर्घोत्तरी स्वरूपाचे पर्यायी प्रश्न	१०	गुण
प्रश्न २ - दीर्घोत्तरी स्वरूपाचे पर्यायी प्रश्न	१०	गुण
प्रश्न ३ - दीर्घोत्तरी स्वरूपाचे पर्यायी प्रश्न	१०	गुण
प्रश्न ४ - टीपा लिहा - चार पैकी दोन (प्रत्येकी ०५ गुण)	१०	गुण
अंतर्गत मूल्यमापन	२५	गुण
एकूण	७५	गुण

संदर्भग्रंथ :

- १) प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा विवेचक इतिहास - प्र.न. जोशी
१. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास - अ.ना. देशपांडे
२. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास - ल.रा. नसिराबादकर
३. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा स्वरूप - ह.श्री. शेणोलीकर
४. प्राचीन मराठी गद्य - श्री .रं. कुलकर्णी
५. संत वाङ्मयाची सामाजिक फलश्रुती - गं.बा. सरदार
६. प्राचीन मराठीच्या नवधारा - रा.चिं. ढेरे
७. प्राचीन मराठी साहित्य संशोधन - वि.भि. कोलते
८. पाच संतकवी - शं.गो. तुळपुळे
९. महाराष्ट्र सारस्वत (खंड १ व २) - वि.ल. भावे
१०. संत,पंत व तंत - श्री. म. माटे
११. संत तुकाराम चरित्र - ल.रा. पांगारकर
१२. महाराष्ट्र संत - कवयित्री - ज.र. आजगांवकर
१३. पाच भक्तिसंप्रदाय - र.रा. गोसावी
१४. प्राचीन गीतमंजुषा - ना.ग. जोशी (संपा)
१५. प्राचीन मराठी संत कवयित्रीचे वाङ्मयीन कार्य - सुहासिनी इर्लेकर
१६. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (खंड-१)- शं.गो. तुळपुळे

१७. प्राचीन महाराष्ट्र - भाग १ -- श्री .व्यं. केतकर
१८. महानुभावाचा आचारधर्म - वि.भि. कोलते
१९. महानुभाव पंथ आणि त्यांचे वाङ्मय - शं.गो. तुळपुळे
२०. महानुभावीय वाङ्मय - वा.ना. देशपांडे
२१. प्राचीन मराठी गद्य - प्रेरणा आणि परंपरा - श्री रं. कुलकर्णी
२२. महानुभाव गद्य - शं.गो. तुळपुळे
२३. नामदेवांची अभंगावाणी - हे.वि. इनामदार व इतर (संपा.)
२४. श्रीसकलसंतगाथा (खंड व१ व २) र.रा. गोसावी (संपा.)
२५. वीरशैव संतसाहित्य - राजशेखर हिरेमठ
२६. वारकरी संप्रदाय : उदय आणि विकास - रा.पं. बहिरट
२७. प्राचीन मराठी साहित्य : एक पुनर्विचार - श्री रं. कुलकर्णी
२८. यादवकालीन महाराष्ट्र - मु.ग. पानसे
२९. १२ व्या शतकातील आद्य समाजसुधारक महात्मा बसवेश्वर - अशोक मेनकुदळे
३०. महात्मा बसवेश्वर - अशोक कामत
३१. मन्हाटी लावणी - म.वा. धोंड
३२. ओवी ते लावणी - श्री. रं. कुलकर्णी
३३. तुकारामदर्शन - सदानंद मोरे
३४. सामाजिक क्रांतीचे जनक : महात्मा बसवेश्वर : प्राचार्य डॉ.सोमनाथ रोडे
३५. महानुभव साहित्याचे सामाजिक दृष्टीने आकलन - संपादक : डॉ.संजय जगताप, संध्या जाधव
३६. संत चोखामेळा आणि संत कर्ममेळा यांच्या अभंगातील दलित जाणिवा - डॉ.दुष्यंत कटारे
३७. वारकरी संत आणि लौकीक जीवन - डॉ.संभाजी जाधव
३८. श्री संत चोखामेळा - चरित्र आणि अभंग - स.भा. कदम (संपा.)
३९. सकल संतगाथा(गाथापंचक) - रा.चिं. ढेरे (संपा.)
४०. मराठी शाहिरी कविता - मनोहर जाधव व पृथ्वीराज तौर(संपा.)
४१. आधुनिकतेचे अग्रदुत : महात्मा बसवेश्वर - डॉ.राजशेखर सोलापुरे
४२. वारकरी व महानुभाव संप्रदाय - संतोष हंकारे
४३. संत तुकारामांच्या अभंगातील जीवनमूल्ये - डॉ. हरिदास आखरे

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड

बी.ए. तृतीय वर्ष श्रेयांक (CBCS) पद्धतीनुसार
विषय : मराठी (वैकल्पिक (Generic) अभ्यासक्रम

जून - २०२१ पासून लागू

सत्र - पाचवे

अभ्यासपत्रिकेचे शीर्षक - साहित्यविचार

अभ्यासपत्रिका संकेतांक - GE-MAR-1

उद्दिष्टे :

१. साहित्याचे स्वरूप आणि विशेष यांची ओळख करून देणे.
२. पौरवात्य व पाश्चिमात्य काव्यशास्त्राची माहिती देणे.
३. काव्याची लक्षणे आणि प्रयोजनांची माहिती अध्ययन करणे.
४. साहित्याच्या भाषेचे स्वरूप अभ्यासणे.
५. विद्यार्थ्यांचा वाङ्मयीन दृष्टिकोन विकसित करणे.
६. भरताच्या रससूत्राचा परिचय करून देणे.

उपयोगिता :

- १) वाङ्मयीन दृष्टिकोनाचे विकसन.
- २) भारतीय साहित्यशास्त्राची ओळख.
- ३) पाश्चिमात्य साहित्यविचारांचा परिचय.
- ४) रसविचारांचे पायाभूत ज्ञान.
- ५) शब्दांच्या विविध अर्थांचे ज्ञान.

अभ्यासघटक :

- १) साहित्याचे स्वरूप आणि विशेष
- २) साहित्याचे प्रयोजन : भारतीय व पाश्चात्य
- ३) शब्दशक्तीविचार
- ४) साहित्याची भाषा
- ५) भरताचे रससूत्र

अभ्यासपत्रिकेचे प्रारूप

अंतर्गत मूल्यमापन (CA)	२५	गुण
१) एक घटक चाचणी	१०	गुण
२) गृहपाठ (Home Assignment)	१०	गुण
३) चर्चासत्र (Seminar)	०५	गुण
विद्यापीठीय परीक्षा (ESE)	५०	गुण
दीर्घोत्तरी पर्यायी स्वरूपाचे तीन प्रश्न प्रत्येकी दहा गुण	३०	गुण
टिपा लिहा - चारपैकी दोन (प्रत्येकी ०५ गुण)	१०	गुण
एकूण	७५	गुण

प्रश्नपत्रिका प्रारूप :

प्रश्न १ - दीर्घोत्तरी स्वरूपाचे पर्यायी प्रश्न	१०	गुण
प्रश्न २ - दीर्घोत्तरी स्वरूपाचे पर्यायी प्रश्न	१०	गुण
प्रश्न ३ - दीर्घोत्तरी स्वरूपाचे पर्यायी प्रश्न	१०	गुण
प्रश्न ४ - टिपा लिहा - चारपैकी दोन (प्रत्येकी ०५ गुण)	१०	गुण
अंतर्गत मूल्यमापन -----	२५	गुण
एकूण	७५	गुण

संदर्भग्रंथ :

- १) साहित्यशास्त्र : स्वरूप व समस्या - वसंत पाटणकर
- २) भारतीय साहित्यशास्त्र - ग.त्र्यं. देशपांडे
- ३) अभिनव काव्यप्रकाश- रा.श्री. जोग
- ४) काव्यशास्त्रप्रदीप - स.रा. गाडगीळ
- ५) साहित्यविचार - दि.के. बेडेकर
- ६) ऑरिस्टॉटलचे काव्यशास्त्र - गो. वि. करंदीकर
- ७) परंपरा व नवता - गो. वि. करंदीकर
- ८) साहित्यविचार - अ. वा. कुलकर्णी
- ९) भारतीय साहित्यविचार - लीला गोविलकर
- १०) रसचर्चा - पदमाकर दादेगावकर
- ११) प्लेटोचे साहित्यशास्त्र - अ. ना. देशपांडे

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड

पदवी तृतीय वर्षासाठी - श्रेयांक (CBCS) पद्धतीनुसार

विषय : मराठी कौशल्य विकास अभ्यासक्रम (Skill Enhancement Course)

जून - २०२१ पासून लागू

सत्र - पाचवे

अभ्यासपत्रिकेचे शीर्षक - मराठी भाषिक : कौशल्ये विकास भाग- एक

अभ्यासपत्रिका संकेतांक - SEC-III

उद्दिष्टे :

- १) विद्यार्थ्यांच्या भाषिक क्षमतांचा अभ्यास करणे.
- २) मराठी भाषिक कौशल्ये विकसित करणे.
- ३) मराठी भाषेचे उपयोजन व विविध क्षेत्रांतील व्यवसायाच्या संधींची माहिती करून देणे.
- ४) मराठी भाषेतील ग्रंथ प्रकाशनाचे एकूण स्वरूप समजून देणे.
- ५) मराठी भाषेची उपयुक्तता आणि वैशिष्ट्यांची ओळख करून देणे.

उपयोगिता :

- १) मराठी भाषिक क्षमतांच्या वाढीस मदत.
- २) मराठी भाषिक कौशल्ये विकासाला वाव.
- ३) विविध क्षेत्रातील व्यावसायिक संधी.
- ४) मराठी भाषेतील ग्रंथ प्रकाशनाचे स्वरूप समजून घेण्यास मदत.

अभ्यासघटक :

प्रकरण -	१ मराठी भाषा कौशल्ये आणि व्यवसायाच्या संधी	१५ तासिका
	अ) मराठी भाषिक कौशल्ये - वाचन, लेखन, भाषण, संभाषण	
	ब) पटकथा, ब्लॉग लेखन वृत्तांत, अहवाल, टिप्पणी	
	इ. लेखनाचे स्वरूप	०५ तासिका
	क) विविध क्षेत्रांत व्यवसायाच्या संधी (पत्रकारिता, प्रसारमाध्यमातील कार्य)	
	ड) प्रात्यक्षिक कार्य	१० तासिका

दृकश्राव्य माध्यमांसाठी पटकथालेखन/ सहलीचा वृत्तांत/ नामवंत व्यावसायिकांच्या भेटीचा अहवाल यापैकी एका घटकावर विद्यार्थ्यांकडून प्रात्यक्षिक करून घ्यावे. अथवा विद्यार्थ्यांना त्यांचा ब्लॉग तयार करून त्यावर लिहिण्यास प्रोत्साहन द्यावे.

प्रकरण - २ ग्रंथ प्रकाशनविश्व

१५ तासिका

अ) ग्रंथनिर्मितीचा हेतु

ब) संहितावाचन, संस्करण आणि संपादन

क) मुद्रितशोधन, ग्रंथप्रकाशन व स्वामित्व हक्क (कॉपीराईट)

०५ तासिका

ड) ग्रंथवितरण अ) पारंपरिक ब) आधुनिक

इ) वाचकांची अभिरुची

ई) ग्रंथपुरस्कार

इ) प्रात्यक्षिक कार्य

१० तासिका

आपल्या परिसरातील वाचनालयास भेट / प्रकाशनसंस्थेस भेट/ ग्रंथवितरकांशी वार्तालाप / ग्रंथसजावट करणारांशी (चित्रकार/ मुखपृष्ठ तयार करणारे कलावंत) संवाद / ग्रंथप्रकाशन सोहळ्याची निमंत्रण पत्रिका तयार करणे, ग्रंथपुरस्कार संस्था व वाचकांची आवड- निवड इ.

प्रकरण - ३ ग्रंथपरीक्षण

१५ तासिका

अ) आस्वाद

ब) आकलन

०५ तासिका

क) मूल्यमापन

ड) प्रात्यक्षिक कार्य

१० तासिका

प्रत्येक विद्यार्थ्यांकडून किमान एका पुस्तकाचे परीक्षण करून घ्यावे.

प्रश्नपत्रिकेचे प्रारूप

मूल्यमापन (ESE)	२५	गुण
१. कौशल्ये विकास प्रकल्प कार्य	१०	गुण
२. कौशल्ये मूल्यांकन	१०	गुण
३. कौशल्ये कार्याचे सादरीकरण	०५	गुण
मूल्यमापन (CA)	२५	गुण
१. मराठी भाषाकौशल्ये आणि व्यवसायाच्या संधी		
२. ग्रंथ प्रकाशनविश्व		
३. ग्रंथपरीक्षण		
अ) वरील अभ्यास घटकांवर घटक चाचणी (Unit Test)-१	१०	गुण
गृहपाठ (Home Assignment)	१०	गुण
ब) चर्चासत्र - १	०५	गुण

टीप : मराठी भाषिक कौशल्ये : विकास - (संपादक - डॉ. पृथ्वीराज तौर) हे पुस्तक या अभ्यासपत्रिकेसाठी नेमण्यात आले आहे.

संदर्भग्रंथसूची :

१. व्यावहारिक उपयोजित मराठी आणि प्रसारमाध्यमे - संपादक डॉ. संदीप सांगळे, डायमंड पब्लिकेशन, पुणे.
२. व्यावहारिक मराठी - प्रा. मोकाशी, प्रा. नेमाडे, शेतकरी साहित्य परिषद.
३. व्यावहारिक मराठी - संपादक डॉ. स्नेहल तावरे, स्नेहवर्धन, प्रकाशन पुणे.
४. उपयोजित मराठी - भाग-२, डॉ. प्रकाश मेदककर, सुविद्या प्रकाशन.
५. जाहिरातीचं जग - यशोदा भागवत, मौज प्रकाशन, मुंबई
६. पत्रकारितेची मूलतत्त्वे - प्रभाकर पाध्ये (अनुवाद) प्र. ना. परांजपे, वसुधा परांजपे, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे
७. वाणिज्य मित्र - डॉ. स्वाती दामोदरे
८. उत्कृष्ट भाषण कला - डॉ.राजशेखर सोलापुरे
९. वक्तृत्व आणि संभाषण कौशल्य - डॉ. श्रुती वडगबाळकर

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड

बी.ए. तृतीय वर्ष श्रेयांक (CBCS) पद्धतीनुसार

विषय : मराठी (वैकल्पिक-Elective) अभ्यासक्रम

जून - २०२१ पासून लागू

सत्र - पाचवे

अभ्यासपत्रिकेचे शीर्षक - मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास

अभ्यासपत्रिका संकेतांक - DSE-MAR-2

उद्दिष्टे :

- १) मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयनिर्मितीच्या प्रेरणा समजून घेणे.
- २) मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयाचे स्वरूप, पंरपरा व इतिहास यांचा परिचय देणे.
- ३) मध्ययुगीन कालखंडातील वाङ्मयाच्या सामाजिक तथा सांस्कृतिक पार्श्वभूमीचा अभ्यास करणे.
- ४) मध्ययुगीन कालखंडातील विविध संप्रदायांच्या विचारधारा समजून देणे.
- ५) मध्ययुगीन कालखंडातील वाङ्मयाबद्दलची अभिरुची वाढविणे.

उपयोगिता :

- १) मध्ययुगीन कालखंडातील महत्वपूर्ण भक्तिसंप्रदायांची ओळख .
- २) मध्ययुगीन कालखंडातील वाङ्मयातून प्रकट झालेल्या मानवी मूल्यांचे आकलन
- ३) मध्ययुगीन मराठी वाङ्मयीन चळवळी व प्रेरणांचे आकलन.
- ४) मध्ययुगीन वाङ्मयाच्या निर्मितीचे आणि वाङ्मयाच्या स्वरूपाचे ज्ञान.
- ५) मध्ययुगीन कालखंडातील वाङ्मयीन रचनाप्रकारांचा परिचय.

घटक :

प्रकरण : १) संत तुकाराम

अ) चरित्र ब) अभंगरचना

प्रकरण : २) संत रामदास

अ) दासबोध ब) मनाचे श्लोक

प्रकरण : ३) पंडिती कवी

अ) प्रेरणा व स्वरूप

ब) मुक्तेश्वर (महाभारत)

क) वामनपंडित (यथार्थदिपीका, आख्यानक कविता)

ड) रघुनाथ पंडित (दमयंती स्वयंवर)

इ) श्रीधर पंडीत (श्रीराम विजय व पांडप्रताप)

ई) मोरोपंत (आर्याभारत, स्फुटरचना)

प्रकरण : ४ शहिरी वाङ्मय

अ) प्रेरणा व स्वरूप

ब) राम जोशी क) होनाजी बाळा

क) अनंतफंदी

प्रकरण : ५ बखर वाङ्मय

अ) प्रेरणा व स्वरूप

ब) कृष्णाजी अनंत सभासदांची बखर

ब) भाऊसाहेबांची बखर

अभ्यासपत्रिकेचे प्रारूप

अंतर्गत मूल्यमापन (CA)

२५ गुण

१) घटक चाचणी

१० गुण

२) गृहपाठ (Home Assignment)

१० गुण

३) चर्चासत्र (Seminar)

०५ गुण

विद्यापीठीय परीक्षा (ESE)

५० गुण

दीर्घोत्तरी पर्यायी स्वरूपाचे तीन प्रश्न प्रत्येकी दहा गुण

३० गुण

टीपा लिहा - चारपैकी दोन (प्रत्येकी ०५ गुण)

१० गुण

एकूण

७५ गुण

प्रश्नपत्रिका प्रारूप :

प्रश्न १ - दीर्घोत्तरी स्वरूपाचे पर्यायी प्रश्न

१० गुण

प्रश्न २ - दीर्घोत्तरी स्वरूपाचे पर्यायी प्रश्न

१० गुण

प्रश्न ३ - दीर्घोत्तरी स्वरूपाचे पर्यायी प्रश्न

१० गुण

प्रश्न ४ - टीपा लिहा - चारपैकी दोन (प्रत्येकी ०५ गुण)

१० गुण

अंतर्गत मूल्यमापन

२५ गुण

एकूण

७५ गुण

संदर्भग्रंथ :

१. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा विवेचक इतिहास - प्र.न. जोशी
२. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास - अ.ना. देशपांडे
३. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास- ल.रा. नसिराबादकर
४. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा स्वरूप - ह.श्री. शेणोलीकर
५. प्राचीन मराठी गद्य -श्री .रं. कुलकर्णी
६. संत वाङ्मयाची सामाजिक फलश्रुती - गं.बा. सरदार
७. प्राचीन मराठीच्या नवधारा - रा.चिं. ढेरे
८. प्राचीन मराठी वाङ्मयाचा परामर्श - श्री. मं. पिंगे
९. प्राचीन मराठी साहित्य संशोधन - वि.भि. कोलते
१०. पाच संतकवी - शं.गो. तुळपुळे
११. महाराष्ट्र सारस्वत (खंड १ व २) - वि.ल. भावे
१२. संत, पंत व तंत - श्री. म. माटे
१३. संत तुकाराम चरित्र - ल.रा. पांगारकर
१४. महाराष्ट्र संत - कवयित्री - ज.र. आजगांवकर
१५. पाच भक्तिसंप्रदाय - र.रा. गोसावी
१६. प्राचीन गीतमंजुषा - ना.ग. जोशी (संपा)
१७. प्राचीन मराठी संत कवयित्रीचे वाङ्मयीन कार्य - सुहासिनी इर्लेकर
१८. मराठी वाङ्मयाचा इतिहास (खंड-१)- शं.गो. तुळपुळे
१९. प्राचीन महाराष्ट्र - भाग १ -- श्री .व्यं. केतकर
२०. महानुभावाचा आचारधर्म - वि.भि. कोलते
२१. महानुभाव पंथ आणि त्यांचे वाङ्मय - शं.गो. तुळपुळे
२२. महानुभावीय वाङ्मय - वा.ना. देशपांडे
२३. प्राचीन मराठी गद्य - प्रेरणा आणि परंपरा - श्री रं. कुलकर्णी
२४. महानुभाव गद्य - शं.गो. तुळपुळे
२५. प्राचीन मराठी आख्यानकाव्य - गजमल माळी
२६. संत तुकारामांचे अभंग - डॉ.बी.आर.दहिफळे, डॉ.पी.एन.धोंडगे
२७. श्रीसकलसंतगाथा (खंड व१ व २) र.रा. गोसावी (संपा.)
२८. वीरशैव संतसाहित्य - राजशेखर हिरेमठ

२९. वारकरी संप्रदाय : उदय आणि विकास - रा.पं. बहिरट
३०. प्राचीन मराठी साहित्य : एक पुनर्विचार - श्री रं. कुलकर्णी
३१. यादवकालीन महाराष्ट्र - मु.ग. पानसे
३२. १२ व्या शतकातील आद्य समाजसुधारक महात्मा बसवेश्वर-अशोक मेनकुदळे
३३. मन्हाटी लावणी - म.वा. धोंड
३४. ओवी ते लावणी - श्रीधर रंगनाथ कुलकर्णी
३५. वैष्णवांचा धर्म - डॉ.पी.एन.धोंडगे
३६. लेखियेला तुका - डॉ.पंढरीनाथ धोंडगे
३७. सकल संतगाथा (गाथापंचक) - रा.चिं. ढेरे (संपा.)
३८. मराठी शाहिरी कविता - मनोहर जाधव व पृथ्वीराज तौर(संपा.)
३९. वारकरी व महानुभाव संप्रदाय - संतोष हंकारे

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड

बी.ए. तृतीय वर्ष श्रेयांक (CBCS) पद्धतीनुसार

विषय : मराठी (वैकल्पिक-**Generic**) अभ्यासक्रम

जून - २०२१ पासून लागू

सत्र - सहावे

अभ्यासपत्रिकेचे शीर्षक - भाषाविज्ञान व व्याकरण

अभ्यासपत्रिका संकेतांक - GE-MAR-2

उद्दिष्टे :

- १) मराठी भाषेची अभिरूची वाढविणे.
- २) मराठी भाषेचे शास्त्रशुद्ध स्वरूप समजून देणे.
- ३) भाषेचे स्वरूप- कार्य समजावून सांगणे.
- ४) भाषिक परिवर्तनाची कारणमीमांसा शोधणे.
- ५) ऐतिहासिक भाषाविज्ञानाचा परिचय करून देणे.
- ६) प्रयोगविचार व विभक्तिविचार यांचा अभ्यास करणे.

उपयोगिता :

- १) भाषिक ज्ञानाची वृद्धी.
- २) मराठी भाषेच्या इतिहासाची ओळख.
- ३) लेखनविषयक सजगता.
- ४) मराठी व्याकरणिक घटकांचे ज्ञान.

घटक :

१. भाषेचे स्वरूप व कार्ये (संकल्पना, व्याख्या, स्वरूप व कार्ये)
२. भाषिक परिवर्तन (ध्वनिपरिवर्तन व अर्थपरिवर्तन)
३. प्रमाणभाषा व बोलीभाषा (संकल्पना, व्याख्या, स्वरूप, साम्य-भेद)
४. विभक्तिविचार
५. प्रयोगविचार

अभ्यासपत्रिकेचे प्रारूप

अंतर्गत मूल्यमापन (CA)	२५	गुण
१) घटक चाचणी	१०	गुण
२) गृहपाठ (Home Assignment)	१०	गुण
३) चर्चासत्र (Seminar)	०५	गुण
विद्यापीठीय परीक्षा (ESE)	५०	गुण
दीर्घोत्तरी पर्यायी स्वरूपाचे तीन प्रश्न प्रत्येकी दहा गुण	३०	गुण
टीपा लिहा - चारपैकी दोन (प्रत्येकी ०५ गुण)	१०	गुण
एकूण	७५	गुण

प्रश्नपत्रिका प्रारूप

प्रश्न १ - दीर्घोत्तरी स्वरूपाचे पर्यायी प्रश्न	१०	गुण
प्रश्न २ - दीर्घोत्तरी स्वरूपाचे पर्यायी प्रश्न	१०	गुण
प्रश्न ३ - दीर्घोत्तरी स्वरूपाचे पर्यायी प्रश्न	१०	गुण
प्रश्न ४ - टीपा लिहा - चारपैकी दोन (प्रत्येकी ०५ गुण)	१०	गुण
अंतर्गत मूल्यमापन -----	२५	गुण
एकूण	७५	गुण

संदर्भग्रंथ :

- १) मराठीचे ऐतिहासिक भाषाशास्त्र - र.रा. गोसावी
- २) मराठी भाषा : व्यवस्था आणि अध्यापन - चंद्रकांत इंदापूरकर
- ३) ध्वनिविचार - ना.गो. कालेलकर
- ४) भाषा आणि संस्कृती - ना.गो. कालेलकर
- ५) भाषा, इतिहास व भूगोल - ना.गो. कालेलकर
- ६) मराठी भाषेचा आर्थिक संसार - अशोक केळकर
- ७) मराठी भाषा : उद्गम व विकास - कृ. पां. कुलकर्णी
- ८) भाषाविज्ञान : वर्णनात्मक आणि ऐतिहासिक - संपा. मालसे, इनामदार व सोमण
- ९) सुबोध भाषाशास्त्र - प्र. न. जोशी
- १०) शुद्धलेखनाचे नियम- महाराष्ट्र शासनाची प्रत
- ११) मराठी व्याकरणाचा पुनर्विचार - अ.ग. मंगरूळकर
- १२) सुलभ मराठी व्याकरण लेखन - मो.रा.वाळिंबे
- १३) शास्त्रीय मराठी व्याकरण - मो.के. दामले
- १४) अभिनव मराठी व्याकरण - प्र.न. जोशी
- १५) मराठीचे व्याकरण - लीला गोविलकर
- १६) प्रमाण मराठी भाषेचे स्वरूप - सुहासिनी लढू
- १७) बोली भाषांचा अभ्यास - सु. बा. कुलकर्णी
- १८) मराठी शुद्धलेखनप्रदीप - मो.रा.वाळिंबे
- १९) आधुनिक भाषाविज्ञान सिद्धांत व उपयोजन- मिलिंद मालशे
- २०) ग्रामीण कादंबरी : मराठवाडी बोलीचे स्वरूप- डॉ. विठ्ठल जंबाले
- २१) मराठवाडा सीमाभागातील बोली व संस्कृती - डॉ.आशा मुंडे

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड

पदवी तृतीय वर्षासाठी - श्रेयांक (CBCS) पद्धतीनुसार

विषय : मराठी कौशल्य विकास अभ्यासक्रम (Skill Enhancement Course)

जून - २०२१ पासून लागू

सत्र - सहावे

अभ्यासपत्रिकेचे शीर्षक - मराठी भाषिक कौशल्ये विकास

भाग- दोन

अभ्यासपत्रिका संकेतांक - SEC-IV

उद्दिष्टे :

- १) कार्यक्रम आयोजनातील अडथळे लक्षात आणून देणे.
- २) देहबोलीचे महत्त्व समजावून सांगणे.
- ३) देहबोलीचा संभाषणात कसा वापर करावा, याबद्दलची माहिती देणे.
- ४) मुद्रितशोधनाचे स्वरूप आणि संकल्पना समजावून सांगणे.
- ५) प्रमाण मराठी लेखनाच्या नियमाबद्दल ज्ञानात्मक जाणीव निर्माण करणे.
- ६) मुद्रितशोधनाचे प्रात्यक्षिक कार्य अनुभवणे.

उपयोगिता :

- १) विविध प्रकारच्या कार्यक्रमांचे आयोजन.
- २) विविध क्षेत्रांतील व्यवसायांच्या संधी.
- ३) देहबोलीच्या वापरातून प्रभावी संभाषण.
- ४) मुद्रितशोधनासाठीचे कौशल्ये विकसन.
- ५) प्रमाण मराठीच्या नियमांचा लेखनामध्ये उपयोजन.

अभ्यासघटक :

प्रकरण - १	कार्यक्रमाचे आयोजन	१५	तासिका
	अ) वाङ्मयीन ब) सांस्कृतिक		
	क) सामाजिक क) शैक्षणिक	०५	तासिका
	इ) प्रात्यक्षिक कार्य	१०	तासिका

महाविद्यालयीन पातळीवर कविसंमेलन / स्वागत समारंभ / निरोप समारंभ / प्रबोधनपर कार्यक्रम / विविधगुणदर्शन कार्यक्रम / व्याख्यान आयोजन इत्यादी कार्यक्रम आयोजन करण्यासाठी विद्यार्थ्यांना संधी उपलब्ध करून देणे.

प्रकरण - २ देहबोली आणि संभाषण कौशल्ये १५ तासिका

अ) देहबोलीचे पैलू

ब) संभाषण कौशल्याचे गुणविशेष ०५ तासिका

क) प्रभावी संभाषणात देहबोलीचा वापर

ड) प्रात्यक्षिक कार्य १० तासिका

संभाषण कौशल्य विकसित होतील अशा कार्यक्रमांचे आयोजन करणे

प्रकरण - ३ मुद्रितशोधन आणि प्रमाण मराठी लेखन १५ तासिका

अ) मुद्रितशोधन : संकल्पना, स्वरूप, प्रकार आणि महत्त्व ०५ तासिका

ब) प्रमाण मराठी लेखनविषयक नियम

क) मुद्रितशोधनाचे प्रात्यक्षिक कार्य १० तासिका

कथा, कादंबरी, नाटक इत्यादी वाङ्मयप्रकारांपैकी उतारा देऊन मुद्रितशोधन विद्यार्थ्यांकडून करवून घेणे.

प्रश्नपत्रिकेचे प्रारूप

मूल्यमापन (ESE) २५ गुण

१. कौशल्ये विकास प्रकल्पकार्य १० गुण

२. कौशल्ये मूल्यांकन १० गुण

३. कौशल्ये कार्याचे सादरीकरण ०५ गुण

मूल्यमापन (CA) २५ गुण

१. कार्यक्रमाचे आयोजन

२. देहबोली आणि संभाषण कौशल्य

३. मुद्रितशोधन आणि प्रमाण मराठी लेखन

अ) वरील अभ्यास घटकांवर घटक चाचणी (Unit Test)-१	१०	गुण
गृहपाठ (Home Assignment)	१०	गुण
ब) चर्चासत्र - १	०५	गुण

टीप : मराठी भाषिक कौशल्ये : विकास - (संपादक - डॉ. पृथ्वीराज तौर) हे पुस्तक या अभ्यासपत्रिकेसाठी नेमण्यात आले आहे.

संदर्भग्रंथसूची :

१. व्यावहारिक उपयोजित मराठी आणि प्रसारमाध्यमे - संपादक डॉ. संदीप सांगळे, डायमंड पब्लिकेशन, पुणे.
२. व्यावहारिक मराठी - प्रा. मोकाशी, प्रा. नेमाडे, शेतकरी साहित्य परिषद.
३. व्यावहारिक मराठी - संपादक डॉ. स्नेहल तावरे, स्नेहवर्धन, प्रकाशन पुणे.
४. उपयोजित मराठी - भाग-२, डॉ. प्रकाश मेदककर, सुविद्या प्रकाशन.
५. जाहिरातीचं जग - यशोदा भागवत, मौज प्रकाशन, मुंबई
६. पत्रकारितेची मूलतत्त्वे - प्रभाकर पाध्ये (अनुवाद) प्र. ना. परांजपे, वसुधा परांजपे, मेहता पब्लिशिंग हाऊस, पुणे
७. वाणिज्य मित्र - डॉ. स्वाती दामोदरे
८. माध्यमांची भाषा आणि लेखन कौशल्य - डॉ.केशव तुपे
९. प्रमाण लेखन नियमावली, भाषा संचनालय महाराष्ट्र शासन, मुंबई